

פרטיכל מס. כה' 2/

מישיבת ועדת הכספים

ביום ג', כז' בשבט תש"י (14.2.50)

נוכחים חברי הועדה:

ד. צ. פנקס - יו"ר
ד"ר א. גרנות
פ. נפתלי
ב. רפפור
ד"ר י. בדר
א. אלישר
ח. לנדו
א. הרצפלד
ד"ר מ. סנה

מוזמנים:

שר האוצר א. קפלן

מר שפריר - האפוסטרופוס על נכסי הנפקדים.

נ. ניר - יו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט.

מר זילביגר - יועץ משפטי.

א. ג'רג'ורה.

ת. טובי.

הישיבה נפתחה בשעה 09.00.

סדר היום:

א. חוק נכסי נפקדים.

ב. תקציב הפיתוח.

א. חוק נכסי נפקדים:

היו"ר ד. צ. פנקס: החוק לנכסי נפקדים עבר את ועדת המשנה

שהיתה מורכבת מארבעה חברים של ועדת

הכספים, ומארבעה חברי ועדת החוקה. חלו בחוק שנויים נכרים לעומת

ההצעה הראשונה שהוגשה ע"י הממשלה. אני מציע שנפתח את הדיון בשמיעת

הצעותיהם של חברי הכנסת שהודיעו על רצונם להציע הצעות שונות בקשר

לחוק, ושאינם חברי ועדת המשנה או ועדת הכספים. כדי לאפשר את זאת,

הוזמנו לישיבה זו חברי הכנסת ג'רג'ורה וטובי. אני מציע לשמוע את

הצעותיהם, לרשום אותן ולטפל בהן במרוצת העניינים. אם נחליט שלא

כהצעתם בענין זה או אחר, ואם הם יבקשו זכות להסתייגות, נצטרך לדון

אם לתת להם את הזכות הזאת. אני נוטה לתת להם את הזכות להסתייג.

נ. ניר: מכיון שעלי ללכת לישיבה אחרת, אבקש את היו"ר להרשות לי להסביר את הסתייגויותי במשך חמש דקות.

הגשתי ליו"ר ועדת הכספים שבע הסתייגויות. ההסתייגות הראשונה היא רק פורמלית, ולכן לא אעמוד עליה. אני מציע להשמיט את סעיף 3, כי אינני חושב שצריך להיות לפקדי האפוסטרופוס סטטוס מיוחד, בייחוד כשלאפוסטרופוס יש זכויות מיוחדות. ההסתייגות השנייה שלי היא בנוגע לסעיף 17. האדם הנפגע ע"י סעיף זה, ושלמעשה לא היה נפקד, זכויותיו אינן פחותות מאלו של מי שקנה את הנכס. אינני רואה סיבה למה שכתוב בסעיף זה, ולכן אני מציע להשמיטו. בסעיף 20(ב)(2), מספיק לדעתי החלק הראשון. עי"כ שמוסיפים את הפסוק האחרון, מחלישים את התלק הראשון. אני מציע להשמיט את הסיפא המתחיל במלים "אף שהוכחה". בסעיף 24(ה), כתוב שאם יתר החברים יסכימו לכך, יש לו רשות לפרק את השותפות. אני מציע להשאיר את הסעיף הזה כמו שהוחלט בוועדה, ולכתוב במקום המלים "לפרק את השותפות", את המלים "לצאת את השותפות".

לפי סעיף 27(א) יכל האפוסטרופוס לתת תעודת שחרור, אם הוא סבור שיש לעשות זאת. היות ולא מצאנו דרך אחרת להגן על האינטרסים של יהודים נתיני הלבנון, דעתי שצריך לכתוב גם בסעיף 27(ב) את המלה "חייב" במקום המלה "דשאי", ולהשמיט את המלה "א" ו 27(ב) את המלים "אם האפוסטרופוס סבור". אם אני אומר לפקיד שהוא חייב לעשות משהו אם סבור הוא שיש לעשות זאת, הוא לא יעשה זאת אף פעם. אם הוא לא יהיה חייב לעשות זאת, הוא יהיה תמיד סבור אחרת, ואז ההתחייבות אינה התחייבות אלא מליצה. אם אנו רוצים לחייב אותו, אנו צריכים לעשות כן. בהתאם לכך, יש להשמיט בסעיף 29 את

המלים "27(ב) או".

א. ג'רג'ורה: לתקנות שעת-חרום בדבר נכסי נפקדים לא צורפו דברי הסבר המפרטים את הסיבות ואת המטרות שלשמן הותקנו התקנות. אם נענין בסעיף 9(א) של פקודת סדרי השלטון והמשפט מס' 1 - שנת תש"ח (1948), לא נמצא בו כל זיקה לאינטרסים של הנפקדים. אי לזאת, יש לקבוע בראש וראשונה את הסיבות להחקנת התקנות של הנפקדים ואת המטרות שלמענן הותקנו, ומכאן נוכל לעמוד על הסיבות המהותיות המחייבות את התיקונים שיוכנסו על מנת להשיג את המטרות הנכספות. מכל מקום, אם לדון על התקנות כמו שהן, הרי מובן מאליו שמטרת התקנות היא לתפוס את הנכסים הנטושים ולשמור עליהם לטובת הנפקדים. וזאת יש להסיק מתוך סעיף 33 האומר שעל הנפקד לשלם לאפוסטרופוס את שכר טפולו והוצאותיו. להלן הערותי על התקנות: -

סעיף 1 פרושים: הגדרת הנפקד:-

העובדה שתחת המונח "נפקד" נכללים הסעיפים 1(א), (1) (||), (||) היא מוזרה מאד, מאחר ששני סעיפי משנה אלה דנים באויב וכמי שמתגורר בשטח האויב, והרי החוק הבינלאומי כולל סעיפים מסוימים ביחס לאויב ונכסיו, ומשום כך אין המקום לזה. שום מדינה, ובפרט מדינה חברה באו"ם, לא תוכל לחוקק חוקים ותקנות כראות עיניה ובהתאם לנוהג המיוחד שלה, על מנת לבצע אותן בית לאויב ונכסיו, מאחר שהחוק הבינלאומי דן בשאלות אלו. עבוב פרשת האויב ונכסיו בפרשת הנפקדים ונכסיהם הנטושים הוא, איפוא, משגה חמור מאד שנעשה בהתקנת התקנות הנידונות, וזה ענין מעורר חשדות ודאגה.

כאן יש להעיר כי:-

א - כל הנפקדים מחיפה ומסביבותיה, יפו ומסביבותיה, עכו וטבריה ושאר העירות בגליל, אשר רובם בעלי עסקים, כתי מסחר ובתים, ואשר הם אזרחים שלווים, עקרו את מושבם מתוך גורמים של פחד וטרור, כחפשמ אחרי מפלט מהמהומות עוד מימי המנדט, ולא היו אז כל חוקים שאסרו עליהם לצאת מהארץ, ולא היו כל חוקים המענישים אותם על כך. כל זה קרה לפני קום המדינה ב-15.5.48.

ב - רבים מתושבי הארץ העבכיים היושבים כיום בשטח התקנות, הורחקו ע"י הוראות מטעם הצבא מערי מגוריהם או מכפרי מגוריהם כגון: בית

שאן, אקרית, ברעם, מוג'יידל, ושאר פפרי הגליל, והוכרתו לעקור את מושבם ולנטוש את אדמותיהם ונכסיהם והם כיום בחזקת פליטים המפוזרים פה ושם ללא פרנסה וללא רשות לחזור למושבותיהם; ובה בשעה שרובם מחויבים לשלם מסים ושאר היטלים עבור נכסיהם השונים, הרי היחס אליהם הוא כאל נפקדים, יחס של קפוח ואי-צדק, מחמת הערפול שבתקנות ומתוך חוסר הבנתן.

כדי להמנע מעוול יש, איפוא, לכלול את

הגדרת הנפקד בשני הסעיפים הקטנים הבאים בלבד:-

(א) מי שהיה נתין ארצישראלי ויצא מעיר

מגוריו או מכפר מגוריו הרגילים בא"י ויצא אל מחוץ לשטח התקנות;

(ב) מי שהיה נתין ארצישראלי והיה גר

בחלק השני של ארץ ישראל שמחוץ לשטח התקנות.

ברצוני להוסיף הסבר לסעיף זה. נקודה

חשובה היא תמצית דברי ביחס לסעיף זה היא, שכאן מערבים את פרשן

האויבים עם פרשת הנפקדים. בחוק הבינלאומי מוגדר כדיוק מי הוא

אויב, ומה פרוש נכס של אויב; אין כל קשר בין נכס של אויב לבין

זה של נפקד, ולבין חוק הנפקדים הנידון כאן. האם מציאותם של

אנשים בחלק השני של א"י פרושה שהם אויבים? ישנם אנשים רבים שעזבו

את מקומות מגוריהם עוד מימי המנדט מחשש המלחמה, או כדי לא

להתערב במלחמה. האם ענין זה עושה אותם לאויבים? יש אנשים, אשר

בין 15/5/48-ה-12/12/48, היו שבו שותקנו תקנות אלו,

חזרו למקומות מגוריהם. היות והחוק הזה מעורפל, הם נחשבים כנפקדים,

בה בשעה שהם עצמם בחרו לכנסת, ומשלמים מסים כשאר אזרחי המדינה.

פקידי האפוטרופוס נצלו את העובדה שהחוק מעורפל כדי לתפוס את

נכסיהם של אנשים שנסעו לאמריקה עוד בימי העותומנים. ישנה אשה שיש

לה קרוב שהוא בעל-בית כאן, ושנסע מזמן לחו"ל. היא נשארה כאן

יחידה, אולם האפוטרופוס מבקש ממנה לסלק את ידה מהרכוש הזה.

ידוע שמשרד האפוטרופוס מעכב בעד בצוע הבקשות, ושולח אנשים ממשרד

למשרד. יש כיום מאות אנשים בנצרת שהם נוכחים ולא נפקדים, אשר

אין להם כל רשות לבקר את אדמותיהם, אם כי הם שילמו מסים והשתתפו

בבחירות לכנסת.

היו"ר ד. צ. פנקס:

אנו דנים בנוסח החוק, ואני מבקש

את מר ג'רג'ורה להצטמצם בהצעות

לסעיפים מסוימים. אנו יודעים פחות או יותר את המצב, ולא נקבל כאן
על החלטות כלליות.

א. ג'רג'ורה:ז

הייתי מחויב להסביר את כל הדברים

האלה, כדי שהועדה תבין משום מה אני

מבקש להציע את ההצעות שהצעתי.

אני עובר לעמוד השני בהצעותי. התיקונים

שהצעתי הם ביחס לנוסח המקורי של החוק, ולא ביחס לנוסח החדש.

סעיף 1 (2):

חברות רשומות, שהן גוף משפטי אינן

פאברות את הגוף המשפטי במקרה שמספר חברים הם נפקדים, מכאן

שהעובדה שאם מחצית מספר החברים הם נפקדים, הרי החברה כולה

נחשבת לנפקדת - עובדה זו איננה מתאימה למציאות ופוגעת באינטרסים

של החברה של בעלי המניות, ומכשילה את פעולות החברה. אין לחשוב

את החברה כנפקדת למעשה אלא אם מספר החברים הוא פחות מהקוורום,

כלומר פחות משבעה חברים בחברות צבוריות (פבליק קומפניז) ופחות

משני חברים בחברות פרטיות (פרייבט קומפניז). כמו כן ידוע

כי רכוש החברה איננו נחשב ראשית כל לרכושם של בעלי המניות,

אלא זה ביטוח לזכויותיה ולחובותיה של החברה. מכל מקום אין דבר

המונע מאת האפוטרופוס לנכסי נפקדים, אם רצונו בכך, לשים ידו על

הרווחים ממניותיהם של הנפקדים בשעת החלוקה, ועל כן הנוסח שלפיו

תיחשב החברה לנפקדת משום שמחצית מספר חברה אם נפקדים, ואשר

לפיו ניתנת לאפוטרופוס הסמכות לתפוס את נכסי החברה ולהחזיק בהם

ואפילו זכות פרוק החברה - נוסח זה איננו ~~באף~~ מותר ואף לא

צודק.

בעלי המניות בחברות אינם מחזיקים אלא

במניות השייכות להם. האפוטרופוס ממלא את מקום בעלי המניות, ולא

יותר. בעלי המניות, יש להם חזקה על מניותיהם ולא על רכוש החברה.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מבקש את מר ג'רג'ורה לא להסתפק בהסברה ובהערה בלבד, אלא שיגיש הצעות מעשיות לנוסח החוק.

א. ג'רג'ורה: סעיף 6:

סעיף זה אומר שידיעת זהותו של נפקד איננה תנאי, והאמת היא שידיעת זהותו של הנפקד היא תנאי יסודי ~~לחוב~~ וחובה, כמו למשל אם הנפקד נתין זר. אני מציע למחוק את המלה "אינה", ולחייב את ידיעת זהותו של הנפקד.

סעיף 7:

סעיף זה אומר שחובה לסלק את החוב ולקיים את החיוב כלפי הנפקד, אולם לאחר שאין לאפוסטרופוס לגבי הנכסים ש זכויות יתר מאשר לנפקד עצמו, הרי אין לחייב את סילוף החוב אלא אם הוא מגיע, ואין לתת לחוב שכזה זכות מיוחדת רק משום שהוא שייך לנפקד, אלא יש להעמידו בדרגא שווה עם שאר החובות של בעל החוב, שיהיה תלוי במצבו החומרי של זה - הוא הדין לגבי שאר החובות הרגילים.

היו"ר ד. צ. פנקס: המושג "חוב" כולל את כל תנאי החוב.

א. ג'רג'ורה: סעיף 8:

אין האפוסטרופוס רשאי להרוס נכס נפקד אלא אם הנכס עומד להתמוטט והוא במצב של סכנה.

היו"ר ד. צ. פנקס: זה נמחק כבר בנוסח החוק החדש.

א. ג'רג'ורה: סעיף 9:

אין האפוסטרופוס רשאי לפרק איזו שהיא שותפות, חברה, או אגודה שיתופית, אלא במקרה שאין מספר מספיק של חברים שיוכל לנהל את השותפות או החברה; הוא יוכל בכל מקרה להחזיק את הרווחים ולכדוק את החשבונות עד אשר יחדל מצב החירום להתקיים.

סעיף 10(א):

לאחר המלים "(29 בנובמבר 1947)" יש

להוסיף: "או אם נתכרר לאפוסטרופוס שיש אדם או בני אדם אשר ששה מחסורו או מחסורם על הנפקד באופן חוקי, מתוך נוהג והרגל".

היו"ר ד. צ. פנקס: סעיף זה תוקן בנוסח החדש; אין כל הגבלה.

סעיף 11:

א. ג'רג'ורה:

יש לתקן סעיף זה באופן שהאפוסטרופוס

יעמוד כבעל דין בכל משפט או בכל פעולה משפטית אחרת בין אם הוא תובע או נתבע, ועליו לייצג את הנפקד ייצוג מלא בכל ענין; ושיהיה חייב לעשות כן.

היו"ר ד. צ. פנקס: הסעיף הזה נוסח מחדש, ומתקרב להשקפה זו פחות או יותר. עכ"פ, שמענו את

ההצעה.

סעיף 12(ב):

א. ג'רג'ורה:

להחליף את המלים "תוך 24 שעות" במלים

"תוך עשרה ימים", על מנת שתינתן שהות מספיקה למחזיק לפנות לבית המשפט כדי לקבל את הפקודה לעכב את ההוצאה לפועל. לפחות יש לנהוג לפי חוק ההוצאה לפועל, הנותן שהות של שבעה ימים.

סעיף 16:

יש לתקן סעיף זה באופן שאפשר יהיה

לקבל נכס מוקנה, עם השמטת סעיף משנה (ג) ובטולו.

היו"ר ד. צ. פנקס: בענין זה כבר שפלנו, ותיקנו כמעט הכל.

סעיף 20:

א. ג'רג'ורה:

סעיף זה מתיר מכירת הנכס מסוג המקרקעין

במקרה אחד ויחיד, כלומר למטרות פיתוח בהתאם לחוק רשות הפיתוח תש"י 1950, בתנאי שהמחיר לא יהיה פחות משמונים למאה משווי הרשמי

של הנכס, והשווי הרשמי בתקנה זו פירושו סכום הגדול פי $2/3$ 16 מהשווי השנתי הנקי האחרון שנקבע לנכס החייב במס רכוש עירוני ולבנין נכפרים, כסכום הגדול פי 75 לגבי נכס החייב במס רכוש חקלאי. והרי ידוע שהערכות שנעשו למטרת אותם המסים אינן מקימות את המטרה לשם קביעת השווי האמתי של הנכסים. יצוין כאן שסעיף 33(ב) אומר שלצורך קביעת שכר הטיפול של האפוטרופוס ייחשב לשווי של נכס המחיר שאפשר היה לקבל בעדו אילו נמכר בשוק החופשי ע"י מוכר מרצון וקונה מרצון. על כן, כל זמן שקיימת דרך צודקת והגיונית להערכת השווי של הנכס בשעה שקובעים את שכר הטיפול, מדוע לא נוותר על הפרוצדורה הנזכרת בסעיף 20 ונסתפק בדרך אחת צודקת והגיונית בקביעת השווי של הנכס בכל סעיפי התקנות? זאת ועוד:
מדוע לא יימכר הנכס במחיר שוויו המשוער בדיוק?

היו"ר ד. צ. פנקס: את זה כבר שנינו.

א. ג'רג'ורה: אני מבקש בדיוק את ההיפך ממש שהוחלט לקבל. אינני יודע אם מדינת ישראל קשורה להחלטת ה-29 בנובמבר או לא. לפי החלטת החלוקה נאמר שלא יתכן למכור נכס של ערבי במדינה היהודית, ^{אלא} נכס של ערבי יהודי במדינה הערבית, אלא אם יקבל האיש את המגיע לו עבור הנכס לפי החלטת בית דין עליון. מכל מקום, הנפקד איננו נמצא במדינה, וצריך שיימצא לו כאן בא-כוח שיוכל לקבוע את המחיר המלא, 100% משווי הרכוש.

סעיף 21:

יש לתקן סעיף זה באופן שיחייב את האפוטרופוס לסלק חוב מאיזה סוג שהוא המגיע מהנפקד, ולקיים את כל החיובים שהנפקד נתחייב בהם בצדק, לאחר שנתברר הדבר ע"י פסק דין של בית משפט מוסמך; כמו כן על האפוטרופוס לפרוע את כל המסים והארנונות בקשר לנכס המוקנה כנגד זכות האפוטרופוס להעביר לרשותו את כל זכויות הנפקד ופירות נכסיו ושווי הנכסים בשעת מכירתם לרשות הפיתוח.

שנינו את הסעיף, בהתאם להשקפה זו.

מר זילביגר:

א. ג'רג'ורה:

סעיף 22:

יש למחוק סעיף קטן (א) בכללותו מאחר שהנפקד אינו יכול להיות "נוכח" בשום פנים ואין הוא חייב כלל בהודעה; כמו כן יש להשמיט מסעיף קטן (ו) את המלים "שם ושום נימוק - ובכלל זה גם הנימוק כי מילוי החובה גורר אחריו גילוי סוד המדינה, סוד צבאי, או שיש בו משום השלכת אשמה על המוסר - אינו פוטר מחובה זו". יש כאן שני חלקים; החלק הראשון לא נתקבל לפי הצעת הועדה. לפי הנסוח של "נפקד", לא יכול להיות נפקד הנמצא בתוך המדינה.

סעיף 24(ג):

יש להחליף את המלים "בתל-אביב"

במלים "אשר באיזור שיפוטו נמצא הנכס".

היו"ר ד. צ. פנקס: החלטנו שבפני הדין המחוזי בירושלים

ירכז את כל הדברים האלה. זהו ענין

של פרוצדורה. הלכנו בעקבות חוק שהיה קיים, ושומר שבפרוק חברות

רק בית המשפט המחוזי בירושלים מוסמך לדון.

א. ג'רג'ורה:

סעיף 27:

לאחר הכנסת התיקונים בהגדרת הנפקד,

כפי שציינתי לעיל, יש לתקן סעיף זה באופן שהאפוסטרופוס יהיה חייב

לתת את האישור הנזכר בסעיף לכל מי שחזר לישראל והורשה לו להשאר

בה וניתנה לו תעודת זהוי מאיזה סוג שהוא, ולכל מי שירשה לו

בעתיד לישראל ולגור בה. ודבר זה טבעי מאחר שהוא חדל להיות

"נפקד" והופך ל"נוכח", ואזי אין צורך להשיג המלצה מאת הועדה

בהתאם לסעיף 29.

סעיף 30:

יש למחוק סעיף קטן (ו) מכיון שהוא

שולל את חקירת אחד הצדדים במשפט למקור ידיעותיו. עוות זה מביא

לידי חסר גילוי העובדות ולאבוד הזכויות. כן יש למחוק סעיף קטן

(ח) מכיון שהוא בנגוד לצדק.

מר זילביגר:

הסעיף הזה תוקן כבר. הדבר מתיחס לא

לכל הנפקדים, אלא לסוג מסוים.

א. ג'רג'ורה: האם אדם שהוצא בכוח ממקומו נחשב

כנפקד?

היו"ר ד. צ. פנקס: זה לפי ההגדרה בראשית החוק. כתוב "יצא", והשאלה היא אם מושג זה כולל

גם את המושג "הוצא".

א. ג'רג'ורה: סעיף 33:

בסעיף קטן (א) להחליף 5% ב-2%.

אשר להוצאות המפורטות בסעיף קטן (ד) יש לכסותן ע"י פרות הנכסים, במלים אחרות הנכס אשר אין תקוה שיכניס הכנסה או יתן פרי, אין להוציא עליו הוצאות. במקרה שהנכס מכניס הכנסה או נותן פרי יש לכסות את ההוצאות ע"י אותה הכנסה או אותו פרי, מכאן שאין כל מקום להטיל רבית על ההוצאה. הנכסים אשר אינם מכניסים הכנסה או אינם נותנים פרי במצבם הנוכחי, יש להעבירם לרשות הפיתוח ולמפעלים צבוריים.

סעיף 37(א):

להחליף " 5 ימים" ב "10 ימים".

ד"ר בדר: אני מציע לתת למר ג'רג'ורה את

האפשרות לעיין באופן יסודי בהצעה

החדשה, ולהודיע את הערוולתו לפיה. אני מציע שנקבל את החומר בעברית.

היו"ר ד. צ. פנקס: אם אחרי שנקבע את נוסח החוק באופן

סופי תהיינה למר ג'רג'ורה הצעות

אחרות, הוא יוכל להגיש אותן בכתב. הוא יוכל להגיש גם הצעות חדשות,

נוסף לאלו שכבר הגיש, ויוזמן כדי להסביר אותן. את הצעותיו נקבל

בעברית ונגיש לחברים.

ח. טובי: אני רוצה להגן על האזרחים הנמצאים בארץ, ועל אלה שיחזרו לארץ באופן חוקי. אמרתי כבר פעמים רבות שאני רוצה להגן על זכויותיהם של האזרחים. קיימים אלפי אזרחים בתוך שטח התקנות אשר יש להם זכויות אזרח, ואין להם כל שליטה על נכסיהם, כי עברו מכית אחד לכית שני, אפילו באותה העיר - כגון בעכו - , או משום שהוכרחו לישב לעזוב את מקומות מגוריהם. אני מבקש שהועדה העיין בכל הרצינות בהצעותי, מתוך כוונה כנה לטובתם של האזרחים האלה, למען יגיעו לזכויותיהם המליאות.

1. הסעיפים 1(א)(1) (||) ו- 1(א)(1) (|||) כך:

(||) היה גר באופן קבוע באחת הארצות האלצה או בכל חלק של

ארץ ישראל שמתוך לשטח התקנות, או

(|||) היה נתין ארצישראלי ויצא מעיר מגוריו או מכפר מגוריו

הרגילים בארץ ישראל, וגר מחוץ לשטח התקנות.

2. להשאיר סעיף 8 כמו בתקנות הישנות. אסביר את מטרתו: לפי התקנות הקיימות חייב האפוסטרופוס לשמור על כל נכס מוחזק. יש לזה קשר הדוק עם סעיף 20 שאדון בו אח"כ.

3. יתוקן סעיף 10(א) ע"י מחיקת המלים הבאות:

"במשך תקופה רצופה של שנה ~~המשך~~ או יותר, שלפני יום

סז' בכסלו תש"ח (29 בנובמבר 1947)". סעיף זה תוקן כבר.

4. יתוקן סעיף 12(ב) ע"י החלפת המלים ~~א~~ "תוך 24 שעות" במלים:

"תוך שבועה ימים". (הערה: בהתאם לחוק ההוצאה לפועל). סעיף זה

נידון כבר.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מציע למר ג'רג'ורה להסכים לשבעה ימים.

ח. טובי: 5. סעיף 20 מאפשר לאפוסטרופוס להעביר

את הבעלות על הרכוש מהבעלים המקורים לידיים

חדשות. אני מציע לדחות אפשרות של העברה כזאת ע"י מכירת או בדרך

אחרת. לא הכנסתי נוסח מסוים לתיקון שאני רוצה להכניס, משום שאיני

יודע עדיין אם ישנה הסכמה פרינציפיונית לא להעביר את הנכס ע"י מכירה

או בדרך אחרת. תפקידו של האפוסטרופוס הוא לשמור על הרכוש כמו שהיה

שנאמר בחוק. אין אנו מתנגדים אם אומרים לפתחו, אולם אין כל הצדקה

להעברת הרכוש כל זמן שהבעלים הקודמים אינם בדרך ולא הסכימו להעברה.

כל אזרח מעוניין בודאי בפיתוח הארץ, אולם פיתוח זה אינו צריך לדעשות על חשבון העברת הבעלות על הרכוש לבעלים אחרים, זה יכול להיות ע"י החכרה או ע"י השאלה לתקופה מסוימת. אין להסיר את הבעלות מדי הבעלים בנגוד לרצונם.

6. סעיף 21 יתוקן כך:

"על האפוטרופוס לסלק את החובות המגיעים

מהנפקד, ולקיים את כל החיובים האחרים שהנפקד נתחייב בהם, ולפרוע מסים, ארנונות או תשלומי חובה אחרים בקשר לנכס" החלק של השני של הסעיף תוקן. אני אשנה את הצעותי את"כ בהתאם לתיקונים שנעשו.

7. יתוקן סעיף 27(ב) כך:

"האפוטרופוס חייב לתת אישור בכתב שאדם

פלוגי הנמצא בתוך שטח החקנות איננו נפקד אם הוכיח בעל הבקשה שהוא נמצא באופן חוקי".

8. יתוקן סעיף 29 ע"י מחיקת המלים

"סעיף 27(ב) או".

9. יתוקן סעיף 30(ב) ע"י הוספת המלים

"דלא ניירי" לאחר המלים "נכס מסוים". אשר לנכס מסוג מסויים מקרקעין, הרי האדם הנפגע יכול לפנות לבית המשפט, ויש לו שהות כדי להשיג את מבוקשו. לעומת זאת, שונה מצב בקשר לנכס מסוג מסלטלין; ידוע שפקידי האפוטרופוס נכנסים לבתים, אומרים לאנשים שהרכוש בבית אינו שלהם, ומוציאים אותו. אין ניתנת לאדם הנפגע שהות לגשת לבית משפט, כי בינתיים נמכר הנכס ומועבר מידי הבעלים לידיים אחרות, או נהרס.

אבקש את מר טובי לתת לי דוגמאות של מקרים כאלה בכתב.

שר האוצר א. קפלן:

אני מוכן לעשות זאת.

ח. טובי:

10. למחוק סעיף 30 סעיף קטן (ח).

11. יתוקן סעיף 33(א) ע"י:

(1) מחיקת המשפט המוסגר "בין אם היה

נכס נפקד למעשה, ובין אם האפוטרופוס חשבו לנכס נפקד", והחלפתו במלה "נפקד".

(2) מחיקת המלים: "או מבעל הנכס, אבל"

הכל
לפי העניין".

(3) להחליף 5% ב-1%.

12. תיקון סעיף 33(ג) ע"י מחיקת המשפט

"החלטה של שר האוצר או של הועדה, אין עליה ערעור ואין להביאה לדיון בפני שום בית משפט."

13. יש למחוק מסעיף 33(ד) את המלים

"או מבעל הנכס, הכל לפי העניין".

14. למחוק מסעיף 33(ה) את המלים " או

בעל הנכס, הכל לפי העניין".

היו"ר ד. צ. פנקס: שמענו את ההצעות. אחרי שיהיה הנוסח

הסופי, אם ירצו החברים להציע הצעות,

או להגיש הסתיגויות, הם מתבקשים לעשות זאת בכתב. אנו צריכים לגמור

את החוק הזה עד ה-28 בפברואר. נמציא למר פיאמנטה את הנוסח הסופי

בהקדם.

ת. טובי: אני מבקש להשתתף בהמשך הדיון.

היו"ר ד. צ. פנקס: זה אינו לפי התקנות לפי התקנות יכול

חבר להגיש את הצעותיו, ואת זה קיימנו.

הדיון יהיה בתוך הדיונים הכלליים. אם חברי הכנסת שאינם חברי הועדה

יגישו הסתיגויות, תדון הועדה אם לתת להם את הרשות להביא את הסתיגויות-

תיהם למליאת הכנסת.

ת. טובי: אני מבקש לפחות להרשות לי להשתתף

בדיונים על הצעותי.

היו"ר ד. צ. פנקס: תקבל הודעה על התלסט הועדה, ואם יהיה

צורך בכך, נזמיןך שוב.

(חברי הכנסת ג'רג'ורה וטובי עוזבים את חדר הישיבות).

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מציע להתחיל לקרוא בחוק.

שלצערי הגדול נעשו בנוסח החוק הזה שנויים ותוספות שאינם תוצאות של החלטת ועדת המשנה, והדבר דורש תגובה. אין מוסד אחר יכול לשנות את החלטת ועדת המשנה. ההצעה צריכה לבוא למליאה עם הסתיגויות ותיקונים. יש לנו שלש סדרות של הצעות לתיקונים; בודאי תהינה עוד הצעות. לכן מוטב להעביר את הענין לוועדת המשנה. אחרי שנתקן את ההצעה ונרשום את ההסתיגויות, נביא את החוק לוועדה. נוסף לכל הסיבות שאמרתי, ישנה עוץ סיכה: מר רוקח חולה, והוא בקש להיות נוכח בדיון הזה. קצב עבודתנו בוועדה תלוי במידה רבה ברצון טוב מצד כולנו, ויש להתחשב בבקשת חבר הוועדה. אנו יכולים לקבל את החוק בעוץ שבועיים.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מצטרף ע"כ שמר רוקח חולה, אולם היות ולא נסיים היום את הדיון, תישמר לו הזכות

להשתתף בדיון בישיבה הבאה, ולהציע ~~הצעות~~ שנויים בסעיפים שנדון עליהם היום. אם החוק לא ייגמר לוועדה עד יום השלישי הבא, לא נספיק להביא אותו לפני הכנסת בזמן הדרוש. לא רצוי לבקש מהכנסת להאריך את תוקפן של התקנות. אשר לחוק, עברתי עליו, ולא מצאתי בו שנויים מחוץ לאי אלה דברים שבהם השארנו את הנסוח למנסחים. לא היו סטיות כאלה שנותנות מקום לחשוד במנסחים בכוונה כאילו להעלים מאתנו איזה דבר.

י. אפרתי: אני מציע לבחון אם אפשר להתזיר את החוק לוועדת המשנה, אולי בהרכב קצת שונה; הייתי רוצה לגמור היום את ענין הפיתוח.

היו"ר ד. צ. פנקס: אין כל אפשרות שהסתיגויות תוגשנה בוועדת המשנה. אינני רואה כל דרך אחרת מאשר לדון עכשו על החוק.

סכום: הוחלט להתחיל בקריאת החוק.

היו"ר ד. צ. פנקס: ברצוני להעיר שבמקום תקנות לשעת תרום אנו מקבלים חוק. סעיף 1(א): "מוניטין" פרושו "גורויל".

ד"ר י. בדר: אני מציע למחוק את המלה "מוניטין".
לפעמים יכולה להיות הכוונה של מלה זו
לשם של האיש. אינני חושב שיש רשות לקחת מן הנפקד אפילו את שמו,
את הפירמה שלו. גם המלה בעצמה אינה ברורה. שום דבר לא יקרה אם
נמחק את המלה הזאת.

היו"ר ד. צ. פנקס: נניח שהיתה פירמה ערבית ידועה, כגון
"סלאמה ברדרז" שעסקה בחיירות. אנו מעוניינים
בפיתוח התיירות, ומכיון שהפירמה הזאת ידועה, יבואו אליה יותר אנשים.

ד"ר א. גרנות: אני מבקש את המנסחים למצוא מלה יותר
ברורה.

א. אלישר: אני מציע שיינתן פרוש של המלה "מוניטין".
האם לא כדאי להזכיר את המלה "מטלטלין"?

היו"ר ד. צ. פנקס: הרכוש כולל את המטלטלין; כל המטלטלין
זקוקים לשמירה.

ד"ר י. בדר: צריכה להיות הגבלה בנוגע למטלטלין,
אחרת אפילו בגדיו של הנפקד - וישנם
נפקדים הנמצאים בארץ - יהיו נתונים לעקול. עלינו לכתוב שאותם
המטלטלין שלפי החוק אינם ניתנים לעקול יהיו מחוץ לסעיף זה.

היו"ר ד. צ. פנקס: הצעתו של חבר הועדה מדר תהיה במקומה
בזמן שנדון על הגדרת המושג "נפקד".
אם אדם נפקד ואינו נמצא כאן, ואם יש לו חלפות אחדות למשל בביתו,
אלה מטלטלין.

מר שפריר: במידה שהיו מטלטלין של נפקדים, הם
נמכרו ואינם. במידה שיכלנו לשמור על
המטלטלין, עשינו זאת. לא קרה שלקחו מטלטלין.

היו"ר ד. צ. פנקס: בקשר לסעיף הראשון שמענו את הצעותיהם של חברי הכנסת ג'רג'ורה וטובי. מר ג'רג'ורה מציע לפמזם את המושג של "נפקד" על מי שהיה נתין א"י, ויצא ממקום מגוריו הרגילים בא"י אל מחוץ לשטח התקנות, או גר בחלק השני של א"י שמחוץ לשטח התקנות. הוא אינו מציע/לראות כנפקד לא את מי שהיה בעל רכוש וגר מלכתחילה במקום אחר. את הצעותיו של מר טובי שמעתם. מר ניר מציע ^{להוסיף} את המלים " או לפי 27(ב) " בסעיף 1(ב)(|||)(ב).

מר זילביגר: ^{אני} לכלול את סעיף 27(ב), כי המקרה של סעיף 27(א) מתיחס רק ל (|||)(ב), בזמן ש 27(ב) מתיחס לכל הסעיף.

שר האוצר א. קפלן: הכוונה בזמנו היתה להקל עלינו בקשר ליהודים הבאים מהלבנון וממצרים. לא רצינו לפתוב את המלה "יהודים", כי הדבר היה מקשה על היהודים במקומות שהזכרתי. לכן אמרנו "רשאי". סעיף 27(א) חל רק על איש הנמצא בארץ; סעיף 27(ב) חל ~~רק~~ על לבנונים. בצדק או שלא בצדק, בחרנו לקרוא לערבים הנמצאים מחוץ למקומות מגוריהם לא ארבים אלא נפקדים. התחשבנו במקרה שיהודי יבוא לארץ או ימנה ב"כ. לכן נתנו יפוי כוח לאפוסטרופוס גם בקשר לנתין מצרי או לבנוני, או לאדם שגר במצרים או בלבנון. אם נכתוב "חייב" לתת, נבטל את הכוונה הזאת לגמרי.

מר זילביגר: לא הייתי מציע להכנס כעת בעבי הקורה, ולדון על תיקוני מר ניר. לפי הנוסח שהוצע ע"י הועדה, אין מקום להזכיר את הסעיף 27(ב); גם על 27(א) אפשר לוותר.

היו"ר ד. צ. פנקס: סעיף 27 אומר שהאפוסטרופוס רשאי, אם הוא סבור שיש לעשות זאת, לתת לאנשים שלכאורה הם נפקדים תעודה שהם חדלים להיות נפקדים, ואז עליו להחזיר להם את רכושם. הרכוש יוחזר לבעליו, גם אם לא נכתוב "לפי סעיפים 27(א) ו 27(ב)". לכן אני מציע ~~לשכתב~~ לא להזכיר את שני הסעיפים.

ד"ר י. בדר:

אני חושב שישנה פעולת יסודית ככל מבנה

החוק. ההגדרה מערכבת את שני המושגים של אויב ונפקד. אם נשתמש במספר גדול של נפקדים בחוק על האויבים, לא יהיה גורם בכל העולם שישלול את הזכות הזאת מאתנו, כי ברור שמותר לנו, לאור מצב המלחמה, להשתמש בכל אכזריות החוק הבינלאומי בנוגע לאויבים. בקשר לנפקדים כל עמדתנו היא הרבה יותר חלשה, כי היא מבוססת על החוק הארצי ולא על החוק הבינלאומי. אני חושב שיש להוציא את הסעיפים (|) ו(||) מגדר הגדרה זו, ולהוסיף סעיף קטן האומר שמותר לנו להשתמש בכל החוק הזה גם בנוגע לאויבים, והאויבים לצרכי חוק זה הם המוגדרים ב(|) ו(||). כך נשמור על שני האמצעים ביחד, ולא יהיה צורך לשנות את הסמכות בשעה מאוחרת זו, ולהעביר ככוש מידי האפוסטרופוס על הרכוש הנטוש לידי האפוסטרופוס על רכוש האויב.

שר האוצר א. קפלן:

ד"ר בדר אינו מתוכח ברגע זה לגופו של

הענין, אלא על הצורה. הייתי מציע לוועדה

לא לקבל את הצורה שהוא הציע, כי היא לא תקל עלינו, כי אם תסבך אותנו. הייתי מציע לשמוע בענין זה גם את באי כוח משרד החוץ. קרה דבר, בצדק או שלא בצדק, בתבונה או שלא בתבונה, ולא הוכרזה מלחמה. לא הכריזו מלחמה עלינו, ואנו לא הכרזנו מלחמה. הערבים אמרו שהם מגינים על הערבים, ואנחנו התגוננו על קיומנו. אין בשעה זו הכרזה מי אויב בארצות ערב. השאלה היא אם יהיה זה מן החכמה, מנקודת מבט בינלאומית, להכריז פתאום, בשנת 1950, על ארצות אלו כעל ארצות אויב. אינני יודע אם יהיה לנו מזה רווח. כל מה שנעשה פחות שנויים בגוף החוק, מוטב לנו. כל שנוי יחליש את המצב. אם לא יבוא שנוי בינלאומי שיחייב אותנו להכריז עליהם כעל אויבים, נשאיר את ההגדרה כמו שהיא. החוק עבר את משרד החוץ ואת מומחיו. על החוק המקורי ישבו חברים, בעקר עורכי דין, ואנשי משרד החוץ ומשרד המשפטים. אנו, אנשי האוצר, התבוננו יותר לנסוח. התוכחו על כל אות ואות בחוק זה. נכחו בדיונים גם באי כוח משרד הבטחון. החוק קבל את אישור ועדת השרים שהיתה מורכבת ממשרד החוץ, משרד הבטחון, משרד המיעוטים, משרד החקלאות, משרד האוצר ומשרד המשפטים.

היו"ר ד. צ. פנקס: אין לנו דומה בכל אומות העולם, עם כל הקומפלכס של המושגים שלנו. משום כך צריכים החוקים שלנו להיות שונים במקצת לנוסחאות של עמים אחרים. אחרי דברי שר האוצר, אני מציע להשאיר את הסעיף כמו שהוא.

ד"ר י. בדר: אני עומד על דעתי. אם היא לא תתקבל, תהיה לי הסתייגות.
בסעיף (|||)(ב) כתוב "אותה שעה". לדעתי לא ברור אם הכוונה לשעה שיצא או ל 1/9/48.
בסעיף (|||), אני מתנגד לנוסח "אזרח א"י" אני מציע לכתוב "תושב קבוע של א"י".

מר זילביגר: "אותה שעה", פרושו שעה שיצא.
יש הגדרה מפורשת של "אזרח א"י".

היו"ר ד. צ. פנקס: נחזור לזה אח"כ. האם המושג "ויצא" כולל את המושג "והוצא"?

שר האוצר א. קפלן: אקח לדוגמא את המקרה בבית שאן. האמת היא כי בבית שאן האנשים הוצאו ממקומותיהם. האמת היא שמלוד ומרמלה הוציאו את האנשים, באופן יותר אדיב. הם נמצאים בחלקם במדינת ישראל. הם טוענים שלא יצאו, ומבקשים לחזור לבית שאן. בבית שאן הצענו לאחדים לקבל כסף במקום רכושם, אולם הם אינם מסכימים. עומדת בפנינו הבעייה אם להחזיר ערבים למקומות שונים שיהיו שקטים כל זמן שיהיה שקט, אך איננו יודעים מה יעשו במקרה שהשקט יופר. אין זה ענין של רדיפה אחרי רכוש. האוצר והאפוטרופוס אינם רוצים בכך, כי ^{אני} מקבלים מזה רק כאב ראש. מנצרת ברחו אנשים. אחרי שנצרת נכבשה, רצו רבים לחזור. הם רוצים את הרכוש ולא את שכר הדירה שאנו מקבלים. במקרים רבים אין אנו יודעים איך לפתור את השאלה. הם אומרים שהם כעת בזכות, אולם היחה תקופה בה הם היו אויבים. איננו רוצים לעשות כמו ארצות אחרות שגרשו אנשים מהארץ; איננו יכולים, פחד שני, לתת להם את כל הזכויות שהם דורשים. לכן מוכרחים להיות דברים סתומים במקצת, וזהו נמוק שבגללו לא רציתי

לדבר על הדברים האלה בכנסת.

מר שפירר: יש חלק אחד שלפי נוסח הועדה הוא משוחרר.

המדובר הוא באותו החלק שהועבר ע"י הצבא

לעורף ונמצא במדינת ישראל.

יש שני סוגים של ערבים, סוג אחד של ערבים

שברחו, וסוג שני של אלה שהוצאו. זה שהוצא לא ייחשב כנפקד לפי

הגדרה זו.

ש. דיין: ישנם ערבים וערביות שאי אפשר להם עליהם

שהם אנשי מלחמה, ושיש להם רכוש בעיר.

אין נותנים להם לגשת לאדמותיהם. אני מקבל את דברי שר האוצר; יש

לנו רשות לחשוב שלקחנו מה שלקחנו עקב המלחמה, כגלל הנזקים שעשו

לנו; אין אנו יודעים מה יהיה אתם מחר. אולם כשבאים לחוקק חוק,

והם באים ומדברים מעל במת הכנסת על החוק הבינלאומי, ^{אני} אזנו לטובתנו.

שר האוצר מודה שהחוק הוא מעורפל, ואינו נותן תשובה לשאלה. זה יכול

להתעורר כעבור שנה או יותר, יכולות להיות ועדות חקירה שונות וכו'.

עלינו לחשוב יותר על הדברים האלה.

מר זילביגר: האם אתה מתכוון לערבים שישבו כל הזמן

בנצרת?

ש. דיין: ומה אם יצא וחזר? יש לו אדמה, הוא

נמצא במרחק קילומטרים אחדים ממנה, ואין

נותנים לו לגשת אליה. השאלה צריכה להיות ברורה בחוק.

שר האוצר א. קפלן: בדרך בין נצרת לנהלל יש שני כפרים; אחד

מהם נכנע ויושב במקומו. הכפר השני לחם

נגדנו, והאנשים ברחו לנצרת. האם אתה מציע להחזיר להם את הקרקע?

ש. דיין: אני מקבל את דעתו של שר האוצר, אך יש לתת

ע"כ תשובה בחוק.

היו"ר ד. צ. פנקס: אילו/היו הערבים לוחמים בנו כעם, היה המצב אחר. מאחר שהעם הערבי לחם בנו, גם בלתי אשמים מוכרחים לסבול.

אף אלישר: לא נוכל לשחק עם החוק הבינלאומי יותר מדי, כי נסתכן, ויהיו מקרים שנצטרך לשלם יותר ביוקר. הערותיו של שר האוצר נכונות. הוא אינו רוצה להחזיר אנשים שעלולים להיות מסוכנים לבית שאן, ובצדק. אולם אם האיש לא ברח, אלא הוציאו אותו, יש לתת לו פיצויים. יש לנו זכות להעביר אפילו יהודים ממחוז למחוז במקרה הצורך. יש לכלול סעיף מסווג מיוחד הדן על פיצויים בחוק זה לאדם שהוצא ממקומו. עלינו להיות נאמנים עם עצמנו; אני מסכים לכך שמאיזה נימוק שהוא, אין אפשרות להחזיר ערבים לארץ; אולם אם ניתנה רשות לערבי לחזור, הוא הופך לאזרח. כתבתי למר שפריר על מקרה אחד. הוא החזיר יגומים אשר רכושם נמצא בירושלים. הם טוענים שאין להם מה לאכול.

היו"ר ד. צ. פנקס: כתוב בחוק שנותנים לכל אחד 50 ל"י לחודש.

מר שפריר: שבמקרה זה שחררנו את כל כספם והונם. רק את הנכס גופו לא שחררנו.

שר האוצר א. קפלן: בני מסכים לתת פיצויים, אולם אין לכתוב זאת בחוק זה.

א. אלישר: אם החזירו את הערבים, והפכו אותם לאזרחים, יש להחזיר להם לפחות את שווי הנכס, במקרה שאי אפשר לתת להם את הנכס גופו. אני מציע שהמסגננים יוסיפו באיזו צורה שהיא בסעיף זה את שאלת הקומפנסציות.

ד"ר א. גרנות: אנו מרחיבים את היריעה בענין זה, והדבר מסוכן, כי אנשים שונים מרגישים אחרת בקשר לדברים האלה. נעשו בארץ דברים איומים, ושום התחסדות לא תעזור לנו. אם אנו כותבים "יצא", יכול האיש לטעון, לא יצאתי, כי אם

הוכרתי לצאת. ג'רג'ורה יגיד את זאת בכנסת. למה לא להגיד בפשטות
"היה אזרח בא"י ואיננו נמצא יותר במקום מגוריו"?

היו"ר ד. צ. פנקס: לגבי דברי מר אלישר, אני מציע להוציא
מן הדיון הזה את הויכוח על הקומפנסציות.
כאן דנים על רכוש נפקדים ועל שמירתו. בקשר לשאלה "יצא" או "הוצא",
סעיף 30 אומר שאם ~~הוא~~ פרושו כאילו ~~הוא~~ יצא; סעיף 27(א) ו 27(ב)
נותנים לאפוסטרופוס את הרשות לבטל את המושג של * נפקד ביחס לכל
אדם הנמצא במדינה לפי הגדרות מסוימות. אם האפוסטרופוס סבור שהדבר
בסדר, הוא יכול לתת לאיש רשיון. סעיפים 27(א) ו 27(ב) שומרים על
האפשרות של שקול אינדיוידואלי. אני מתנגד להצעתו של ד"ר גרנות.
אינני רואה אפשרות של נסוח אחר מזה ~~שישנו~~ לפנינו. הצעת ד"ר גרנות
אינה מכסה את המקרים של אנשים שעזבו את הארץ או את מקום מגוריהם
בעקב פעולה מלחמתית.

ד"ר א. גרנות: יתכן שהצעתי אינה מושלמת, אבל אני ארצה
להשלים אותה ולהביא אותה בפני הכנסת. אני
* מעוזבין לשמור לי את הזכות להביא הצעה אחרת.

~~הסעיף הראשון החוקל-ע"ה הועדה.~~

סכום:

הועדה דחתה את הצעתו של ד"ר בדר להשמיט
את המלה "מוניטין". ד"ר בדר שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין זה.
הועדה החליטה למחוק את המלים "ולא ניתנה
לו תעודה לפי סעיף 27(א)".

ד"ר בדר שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין
הפרדה בין המושגים "נפקד" ו"אויב", לצורך החוק הזה.
הועדה דחתה את הצעותיו של חבר הכנסת
ג'רג'ורה לסעיף הראשון.

הועדה דחתה את הצעותיו של חבר הכנסת טובי
לסעיף הראשון. חבר הכנסת סנה הצביע בעד הצעתו של חבר הכנסת טובי
האומרת שכל מי שנמצא בארץ איננו נפקד, אולם הצבעתו אינה חלה על
הנסוח.

חברי הכנסת סנה, אלישר וי. בדר שומרים

לעצמם את הזכות להכניס נוסח משלהם.

ד"ר גרנות לא משאיר לעצמו את הזכות להביא

הצעת פיקס את הצעתו בניסוח יותר מושלם. הצעתו תועמד להצבעה, ואם

תקבל, תבוטל ההצבעה הנוכחית.

הסעיף כולו נתקבל ע"י הועדה.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מציע שנמשיך את הדיון בחוק זה מחר

לפני הצהרים.

ב. רפטור: אני חוזר להצעתי למסור את הטפול בחוק

לועדת המשנה, ולתת לה יפוי כוח לקבל

הסתיגויות.

א. אלישר: אני מקבל את הצעת מר רפטור, בתנאי שהועדה

תושלם בצורה כזאת שכל הסיעות הנמצאות בוועדת

הכספים תהינה מיוצגות בוועדת המשנה.

סכום: הוחלט למסור את הטפול בחוק לועדת המשנה;

ניתן לועדת המשנה יפוי כוח לדון בחוק, כאילו

היה הדיון בוועדת הכספים המליאה. ועדת המשנה תקבל הסתיגויות, ואם

חבר ירצה להעביד סעיף מסוים להצבעה במליאת הועדה, הוא רשאי לעשות

זאת. חברי הועדת המשנה הם: פ. נפתלי; י. רוקח; ד. צ. פנקס; א. אלישר;

נ. ניר; י. לם; ז. ורהפטיג; י. בדר. ארבעת התכרים האחרונים

ישתתפו בוועדת המשנה מטעם הועדה לחוק חוק ומשפט.

ב. תקציב הפיתוח:

היו"ר ד. צ. פנקס: בקשר לשכון הותיקים, ישבה ועדת המשנה

כדי לקבוע את תנאי המשכנתאות, ואת הצינורות

שדרכם תינחנה ההלוואות. (קורא את מסקנות ועדת המשנה על דבר סדור

ותנאי המשכנתאות לותיקים בישיבה מיום 29.1.50)

ד"ר א. גרנות: אני מציע למחוס את המלה "צורדה" אחריו

המלה "התישבות".

סכום:

הוסכם למחוק את המלה "עובדת".

א. אלישר:

ישנם מוסדות כמו הבנק האפוטקאי והפי. אי.

סי. היכולים להגדיל את מתן ההלוואות בהלוואה

משלהם. עי"כ יוכל להיות סכום של 10 מיליון במקום שה זה שישנו.

שר האוצר א. קפלן:

הפי.אי.סי. הסכים רק ל 100,000 ל"י.

אני אדרוש מהבנקים להוסיף.

היו"ר ד. צ. פנקס:

בעקבות הערת שר האוצר, אני מציע לבדוק

את ההשקעות של הבנקים האלה.

א. הרצפלד:

אני רוצה שיהיה ברור שהכוונה היא להתישבות

העובדת, כי אחרת יתכן ותתקבלנה דרישות

מאנשים שלא יעלה על דעתי לתת להם מכסף זה. אני מציע לכתוב בכ"ז

את המלה "עובדת".

היו"ר ד. צ. פנקס:

אני מוכן לכתוב: "עד 1700 יחידות שחולקו

לפי החלטת הועדה להתישבות החקלאית יינתנו

ע"י ביזור".

לפי איזה מודוס תהיה החלוקה הפנימית של

הבנק?

שר האוצר א. קפלן:

אין מודוס. אנו נותנים מיליון ורבע לבנק

הפועלים, ויתר הכסף הוא על אחריות האוצר.

בקשר לרביית, מבקש ברט שנחליט שאחרי שלש

שנים נקבע אחוז מסוים.

היו"ר ד. צ. פנקס:

מר רוקח מציע לכתוב שבמשך שלש השנים

הראשונות יקבלו רק את הרביית מהמשתכן, ולא

את הקרן. הוא גם דורש להקטין את הרביית ל 4%, מזה 3% לאוצר, והיתר

ודורש עוד 0,1% להוצאות של הסדר; הבנקים מקבלים 0,9%; אם אנו רוצים ליצור קרן בטוח, יש להוסיף עוד 1%. הקרן תשאר באוצר. אני מציע עוד 1% למשך שלש השנים הראשונות, כרזרבה. ביחד, הרבית מגיעה ל 6%. ההנחה היא שאם נחליט כעבור פחות שלש שנים שאנו צריכים את קרן הבטוח, נוכל להגדיל את האחוז. האוצר צריך לדעת למה לרשום את הסכום הזה. אפשר גם להחליט לקחת לקרן הבטוח 2% לשלש השנים הראשונות, ואת"כ להוריד ל 1%.

שר האוצר א. קפלן: דרשתי אחוז אחד בעד קרן בטוח. חברים חושבים שזה יותר מדי. עלינו לשמור שמירה מעולה על שטרי המקרקעין. אי אפשר לקחת מהתקציב הכללי, כפי שמציע מר רוקח, כי איננו רואה יסוד לכך שהתקציב הכללי יתן תמיכה לבנין בתים, לאור המצב.

אני מפקפק בביעילות הסדור שבמשך שלש שנים הם ישלמו פחות. שכר הדירה כעת הוא גבוה. אין הצדקה לכך שהוא ישלם פחות במשך שלש שנים, ואין זה לטובתו של המשתכן. הוסיפו כאן סעיף שני, כדי לא לעורר ויכוח בכנסת. הסעיף אומר שאם יהיה גרעון, הכנסת תצטרך לכסות אותו. רק אתמול הסכמתי לכך שחברה אחת תקבל הלואה של מיליון ל"י מאנגליה להוצאות שכון. הסכמתי לכך בהתאם לחוקים שלנו על החזרה. הם דרשו ערבות ממשלתית. אני אמרתי שתהיה ערבות ממשלתית, רק אם יסכימו לגבולות של סכום מסוים על כל בית, ורק אם נקבל קרן בטוח. יצירת קרן הבטוח מגדילה את האמון של החברות. אם אחרי כמה שנים נראה שהאנשים משלמים בסדר, לא יהיו עכובים, וישארו עודפים, נוריד את האחוז לחצי אחוז, כפי שעשתה אמריקה. אני חושש שעם מוסדות קטנים יהיה קשה להסתדר בקשר ל 0,9%. האחוז הזה היה בנוי ע"כ שניתן לאפ"כ 5 מיליון ל"י. אם אנו איננו רוצים להוציא את הבנקים הקטנים מהסדר זה, יהיה הדבר קשה.

א. מ. גניחובסקי: האם קרן הבטוח היא לזכותו של המשתכן?
הייתי רוצה שיעבירו לוועדת הכספים את עניני קרן הבטוח, גם מחוץ לענין זה.

שר האוצר א. קפלן: הקרן אינה לזכותו של המשתכן, אלא לזכות

המדינה. אם תרצה, אוכל להראות לך את המצב בקשר לקרן הבטוח, אם כי הענין אינו שייך לוועדה.

ד"ר א. גרנות: הרבית גבוהה מדי. אפשר להסתפק ב 5%, 3% לשטרי מקרקעין, 0,1% להוצאות, 0,9% לבנק, ו1% לקרן בטוח. קרן זו תלך ותגדל כי ההכסף לא יוחזר. במשך 14 שנה יהיה סכום של חצי מיליון ל"י, והסכום יגדל, כי זהו רק השכון הגדול הראשון במדינה. אני מציע להוריד את הרבית; זה יהיה אקט של חכמה מדינית וכלכלית, בייחוד כשאין סיכון רציני ונכר לממשלה. אני תומך בהצעות האחרות של שר האוצר, כלומר שלא תהינה שנים בלי תשלום קרן, כי אין צורך בזה. אני סבור שהבנקים יסתפקו במה שניתן להם. היתה לי הזדמנות לדבר עם אחד הבנקים. גם דורשים יחס יפה, ודורשים לקבל את חלקם. אם בשנה הבאה תהיה טרנסאקציה חדשה, נבדוק את המצב לפי הנסיון. אין צורך בכסף כדי לשלם את הסיכון בהתישבות.

י. אפרתי: רציתי להציע הצעה שונה במקצת; אני מציע שני אחוזים לקרן בטוח, 1% ילך לקרן הכללית של המדינה, והאחוז השני ילך למקבלי ההלוואות, אם אחרי שלש שנים יתברר שהאחוז השני מיותר, יירשם הסכום לקרן בטוח שנה שניה, ויורידו את התשלום, ולהיפך. יש להתחשב בכל מקרה.

א. אלישר: אני תומך בדברי ד"ר גרנות שהציע 5%. אני מתנגד לכך שבשנים הראשונות ישלמו פחות, כי זה אסור מבחינה פסיכולוגית. יתכן שהתשלומים הראשונים צריכים להיות פחותים במשהו מן האחרונים, אבל על המשתכן לדעת שהוא חייב לשלם מיד לאחר הכנסו לדירה.

ישנה בעייה נוספת, והיא, איך ישמרו על

ה"סופרביזיון צ'רג'ס" של המוסדות?

פ. נפתלי: אני מתנגד להצעתו של אפרתי, כי אין לעשות לכל אחד חשבון ליחוד; זה יהיה מסובך מאד. אינני משוכנע בכך שצריך להיות אחוז אחד; אני מבין שיש צורך בסכום של רזרבה, אולי רק בעניני ההתישבות. אני מציע להסתפק בחצי אחוז.

מוטב לקבוע רבית של $5\frac{1}{2}\%$ מאשר רבית של 6% .

ד"ר בדר: רבית גבוהה מפריעה לתעסוקה. לאנשים שיקבלו

את האשראי הזה, לא איכפת אם ישלמו 5% או

8% , כי הם זקוקים לדירה. אולם העובדה היא שזה אשראי רשמי, ואם
אנו עושים כך, ולוקחים 6% , למה אנו יכולים לצפות מן האחרים? האשראי

הפרטי יעלה את הרבית. הבנק האפוטקאי לוקח 7% . אינני יודע כמה

משלם כיום הישוב ברבית, אבל הסכום מגיע למיליונים, ולכן יש

השפעה שלילית על התעסוקה. יש להקטין את ~~ה~~ הרבית. אפשר/לקחת ^{היב} לשטרי

מקרקעין 2% ; ~~אפשר~~ אינני מבין מדוע יש לקחת יותר.

היו"ר ד. צ. פנקס: עכשו זה חוק. אני מציע לקבל את הפרשה

שהציע מר נפתלי. אם יבררו כעבור כמה זמן

שאפשר להוריד את האחוז, יורידו.

ד"ר גרנות: בחצי האחוז ישתמשו רק אם יראו שאחוז אחת

אינו מכסה את הריזיקו. אפשר לדעת את זאת

אחרי מספר שנים. אני מציע לקבוע שאם כעבור שלש שנים יראו שאין

הפסדים, יורידו בחצי אחוז.

ש"ד

הוחלט על $5\frac{1}{2}\%$ רבית; מזה מפרישים 3% סכום:

לשטרי מקרקעין, $0,1\%$ להוצאות, $0,9\%$ לבנקים,

1% לקרן בטוח שעוד גקבעו ~~את~~ הקנותיה, ו $\frac{1}{2}\%$ יעמוד לרשות האוצר לשם

כסוי הוצאות או הפסדים שאין לכסות אותם מקרן הבטוח. אם כעבור

שלש שנים אפשר יהיה לוותר על ~~ה~~ חצי אחוז, יורידו את הרבית ל 5% .

היו"ר ד. צ. פנקס: הבנקים טוענים שאינם יכולים לתת 100% מן

הסכום שהם מקבלים מאתנו, אלא $99\frac{1}{2}\%$. הם

טוענים שרכישת הכסף ע"י מכירת אוכליגציות בשוק מחייבת אותם לכך.

הם אינם מקבלים 100% . לשם הוצאות הפצה וקרן החזקת הקורס הם לוקחים

דיסאג'יו. פה מוצע דיסאג'יו של חצי אחוז. במשכנתאות רגילות יש

דיסאג'יו של 7% . השאלה אם גם חצי אחוז זה נחוץ, כיון שאנו נותנים

את הכסף.

פ. נפתלי: אני חושב את האחוז הזה לצנוע מאד, בפרט לגבי הבנקים הקטנים; אין אנו חייבים להחמיר כ"כ.

היו"ר ד. צ. פנקס: (קורא את ההוצאות הקשורות אל נתינת הלואה מצד הבנק האפותקאי). מכיון שהבנין הוא פה סטנדרטי וסיטונאי, יש להוריק את שכר השמאים. כאן מוצע שהם יקבלו שתי לירות מתוך אלף מערך הבית. אם ייבנו כמאה בתים ביחד, יהיה הסכום לשמאות גדול מדי. אני מציע שבמקרה של בניית בנינים סטנדרטיים רבים בבת אחת, יקטינו את דמי השמאות, וששר האוצר יבוא בדברים עם הבנקים כדי לקבוע את גובה השמאות.

א. אלישר: הבנקים הנותנים משכנתא מקבלים אחוז מסוים כדי לשמור על טיב הבנייה. יש לברר את הדבר הזה.

היו"ר ד. צ. פנקס: כתוב שאסור לקבל כל הוצאות אחרות. נוכל לדבר עם שר האוצר בקשר לכך. לא החלטנו מה צריך להיות המקסימום או המינימום של ערך הבנין שיקבל את ההלואה. קבענו שהממשלה נותנת 500 ל"י ליחידה, ולא יותר; כל יחידה היא בת שני חדרים.

א. אלישר: אני רוצה לעמוד ע"כ שאם מישהו משקיע יותר מ 1200 ל"י בדירה בת שני חדרים, אין מונעים ממנו את ההלואה של 500 ל"י. בירושלים אי אפשר לבנות דירה כזאת בפחות מ 1800 ל"י.

שר האוצר א. קפלן: אנו ניתן רק 500 ל"י, אולם האדם יכול להשקיע יותר.

ש. דיין: בראשית הדיון דובר על דמי המפתח. מה אנו קובעים בענין זה?

היו"ר ד. צ. פנקס: בשאלה של דמי המפתח * נשארה פתוחה. אפשר לדון עליה בשבוע הבא.

שר האוצר א. קפלן: על סמך החלפתכם אני רוצה להתחיל בפעולה בשבוע הבא. אני רוצה כבר להזמין את הבנקים ולהציע להם לגמור. אני מוכן לתת להם אבנסים, כדי שיתחילו בבנייה. הבנייה הזאת היא מן התקציב של השנה, ויש להתחיל בה כבר.

ש. דיין: אני מציע שלא יתחילו להשקיע בענין זה, עד ש~~א~~ שנחליט בענין דמי המפתח.

היו"ר ד. צ. פנקס: אם נחליט שהדירות המתפנות ^{לרשות} לרשות הדיור, נמנע למעשה את זכויותיו של בעל הבית, ונפקיע את בעלותו לגבי דירות אלו. אינני סבור שזה קל להיעשות. עכ"פ נוכל לדון ע"כ בשבוע הבא.

א. אלישר: מה בקשר לתביעת עיריית ירושלים?

היו"ר ד. צ. פנקס: את תביעת עיריית ירושלים בענין שכון הותיקים נביא לדיון ~~בשבוע הבא~~ בישיבה הבאה.

= = = = =

הישיבה ננעלה בשעה 13.15.

הישיבה הבאה ביום ב' הבא, בשעה 11.00.

= = =